

PROEFBEDRIJF PLUIMVEEHOUDERIJ VZW

Hoe een Vlaamse meerwaardeveleskip vanuit een coöperatie in de markt zetten?

Resultaten van het demonstratieproject 'De Andere Kip'.

PETER BLEYEN, KRIS DE BAERE, EVA PIERRE

De Vlaamse consument is bereid een meerprijs te betalen voor kippenvlees dat hem een toegevoegde waarde biedt, zo blijkt uit onder andere een studiedag rond nieuwe verdienmodellen in de land- en tuinbouw en verschillende enquêtes. Aan de productie van meerwaardekippen worden extra voorwaarden rond duurzaamheid, dierenwelzijn en/of milieu opgelegd, met aandacht voor de smaak van het vlees. Supermarkten verkopen nu al meerwaardekippen maar deze zijn vaak afkomstig uit het buitenland terwijl ze even goed in Vlaanderen kunnen opgroeien, denk maar aan de Mechelse koekoek en maïskippen.

Het demonstratieproject 'De Andere Kip' deed onderzoek naar een Vlaamse meerwaardekip die een extra segment kon vormen tussen de reguliere en de biologische vleeskip die nu op de markt zijn. Het project had niet als doel de reguliere vleeskip of een bestaand concept te vervangen, maar wel te zorgen voor een marktverbreding.

Belangrijk in dit project was dat de meerwaardekip niet opgelegd wordt door de retail, maar dat de producenten ze zelf ontwikkelen en vanuit een coöperatie in de markt zetten. Zo kan een ketenontwikkeling met meerwaarde voor elke schakel van de keten - productie, distributie en retail - ontstaan.

Twee concepten van meerwaardekippen: concept 'welzijn' en concept 'milieu'

Over de voorwaarden waaraan de meerwaardekippen in dit demonstratieproject moesten voldoen, overleg-

den de leden van de projectgroep - bestaande uit belangengroepen uit de sector - met pluimveehouders en landbouwers uit andere sectoren met interesse in omschakeling naar pluimveehouderij. Ze noteerden conceptvoorwaarden die uitvoerbaar zijn zowel op het pluimveebedrijf (huisvesting, voeder) als voor de toeleverende en verwerkende sector (grondstoffen, transport, broeierij, reiniging, vangen).

Op basis van deze ideeënuitswisseling viel de keuze op twee uiteenlopende theoretische concepten waarvan de technische en bedrijfseconomische haalbaarheid onderzocht werd. Het eerste concept had extra aandacht voor dierenwelzijn (traaggroeiende, smaak- en welzijnsgerelateerde kip), bij het tweede concept lag de focus op het milieu (reguliere kip met extra's). Voor beide concepten maakten de projectpartners keuzes over onder andere ras, stalrichting en bezettingsdichtheid.

Prestatieproeven op ILVO en Proefbedrijf Pluimveehouderij

Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en het Proefbedrijf Pluimveehouderij deden voor beide concepten prestatieproeven met een gelijkaardige proefopzet. Het ILVO voerde een eerste, kleinschalige proef uit. Aanvullend op de bevindingen hiervan, testte het Proefbedrijf Pluimveehouderij de twee concepten uit op semi-praktijkschaal in de periode mei-juni 2019.

ILVO

inagro
INNOVATIE & ONDERZOEK IN DE TOEGEWIJDE SECTOR

Pluimvee
LABORATOIRE

UNIVERSITEIT
GENT

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandontwikkeling
Europa investeert
in zijn platteland

Provincie
Antwerpen
PROEFBEDRIJF
PLUIMVEEHOUDERIJ

Tabel 1: Proefopzet van de prestatieproeven van twee concepten meerwaardekippen op het Proefbedrijf Pluimveehouderij.

	Concept 'welzijn' (extra aandacht voor dierenwelzijn en smaak)	Concept 'milieu' (extra aandacht voor milieu)
Type kip	Traaggroeiende kip (Hubbard JA 757) ⁽¹⁾	Reguliere kip (Ross 308)
Lengte ronde	56 dagen	40 dagen
Uitladen	Neen	Ja, ongeveer 20% op dag 33
Bezetting	36 kg/m ² ⁽²⁾	36 kg/m ²
Aantal dieren/m ² bij opzet (binnenruimte)	14,7 kuikens/m ² ⁽²⁾	17,5 kuikens/m ² ⁽³⁾
Aantal dieren in proef (afdeling van 300 m ²)	4.400 kuikens	5.250 kuikens
Verrijking	Strobalen, zitstokken van 30cm hoog	Strobalen, zitstokken van 30cm hoog
Strooisel	Stropulver (1,5 kg/m ²)	Stropulver (1,5 kg/m ²)
Uitloop	Neen	Neen
Prestarter	Neen	Ja (30 g/kuiken bij opzet (= dag 0), op kuikenpapier)
Voederschema		
Startvoeder	Dag 0 -14 (kruimel)	Dag 0 – 9 (300g/kuiken, kruimel)
Groeivoeder 1	Dag 15 - 22 (meel)	Dag 10 – 17 (400g/kuiken, korrel)
Groeivoeder 2	Dag 23 – 42 (meel)	Dag 18 – 28 (korrel)
Eindvoeder	Dag 43 – 56 (meel)	Dag 29 – 40 (korrel)
Bijmenging in het voeder	Neen	Volledige tarwe met oplopend inmengingspercentage (5% op dag 8 – 9 tot 40% einde ronde)
Entschema	Broeierij: <ul style="list-style-type: none"> • in ovo enting tegen Marek en Gumboro • NCD en IB spray • Coccidiose spray Proefbedrijf Pluimveehouderij: <ul style="list-style-type: none"> • NCD en IB enting via drinkwater • Gumboro enting via drinkwater 	Broeierij: <ul style="list-style-type: none"> • NCD en IB spray Proefbedrijf Pluimveehouderij: <ul style="list-style-type: none"> • NCD en IB enting via drinkwater • Gumboro enting via drinkwater

⁽¹⁾: Hubbard JA 757 heeft een lagere dagelijkse groei dan de reguliere kip en bereikt daardoor het vooropgestelde slachtgewicht op 8 weken.

⁽²⁾: Bepaald op basis van een dagelijkse groei van 45 gram, een gemiddeld eindgewicht van ongeveer 2.500 gram per kip en een theoretische uitval van 3%.

⁽³⁾: Bepaald op basis van een gemiddeld eindgewicht van ongeveer 2.500 gram per kip, een theoretische uitval van 3% en 20% uitladen op dag 33

Welke technische resultaten werden behaald?

De kippen van beide concepten behaalden een vergelijkbaar eindgewicht maar met het grote verschil dat de traaggroeiende kip van het concept 'welzijn' het eindgewicht na 56 dagen bereikte terwijl de reguliere kip van het concept 'milieu' hiervoor slechts 40 dagen nodig had. De kippen van het concept 'welzijn' verbruikten tijdens de ronde duidelijk meer voeder en hadden dan ook een minder gunstige voederconversie (2,003 tegenover 1,459). Anderzijds was de uitval bij het concept 'welzijn' lager. Dit samen resulteerde in een lager productiegetal voor het concept 'welzijn' (219,6 tegenover 429,6 voor het concept 'milieu'). De langere cyclusduur, lagere bezetting en het niet-uitladen bij het concept 'welzijn' verklaren het lager aantal kilogram kip geproduceerd per vierkante meter.

Tabel 2: Technische resultaten van de twee concepten van meerwaardekippen gehouden op het Proefbedrijf Pluimveehouderij in mei-juni 2019.

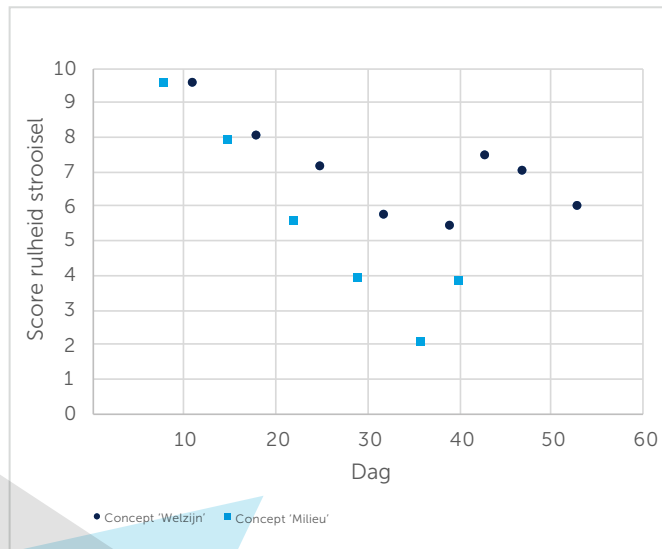
Parameter	Concept 'welzijn'	Concept 'milieu'
% uitval	1,45%	2,44%
Voederverbruik (kg per opgezet kuiken)	4,845	3,541
Voederconversie	2,003	1,459
Gemiddeld gewicht (g) einde ronde	2.455 (dag 56)	2.487 ⁽¹⁾ (dag 40)
Dagelijkse groei (g/dag)	44,0	62,7 ⁽¹⁾
Productiegetal	219,6	429,6
Kg/m ² geladen per ronde	35,48	42,46 ⁽¹⁾
Kg/m ² per jaar	205,5	329,7

(1): uitladers + wegladers

Foto: Zowel de kippen van het concept 'welzijn' als het concept 'milieu' kregen op het Proefbedrijf Pluimveehouderij strobalen (foto boven) en zitstokken (foto onder) als verrijkmateriaal.

Figuur 1: Verloop van de strooiselkwaliteit tijdens de ronde in de periode mei-juni 2019 op het Proefbedrijf Pluimveehouderij. Hoe hoger de score, hoe beter de rulheid van het strooisel.

Is er een verschil in dierenwelzijn en vleeskwaliteit tussen de meerwaardekippen?

Om beide concepten te vergelijken op het gebied van dierenwelzijn werden strooisel, hakken en voetzolen beoordeeld. De strooiselkwaliteit was duidelijk beter bij de kippen van het concept 'welzijn' (figuur 1). Deze kippen hadden ook betere voetzolen vergeleken met het concept 'milieu' (figuur 2).

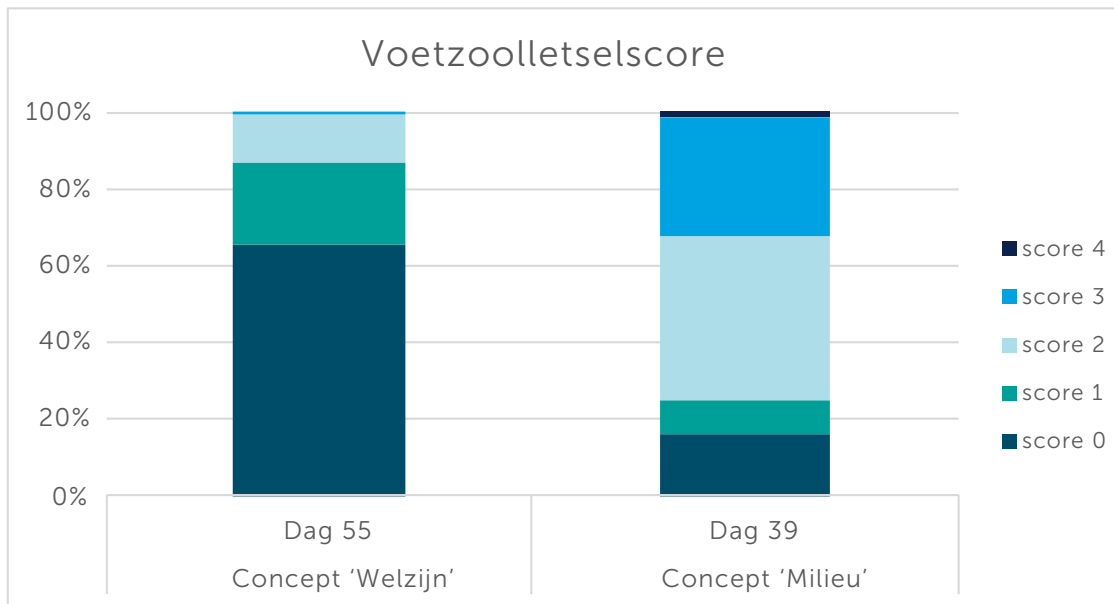
Het ILVO vergeleek ook slachtrendement, karkassamenstelling en vleeskwaliteit van kippen uit beide concepten. Bij het concept 'milieu' hadden de kippen een significant hoger slachtrendement en duidelijk hogere percentages borstfilet (figuur 3).

Smaakt een traaggroeiende kip beter dan een reguliere kip?

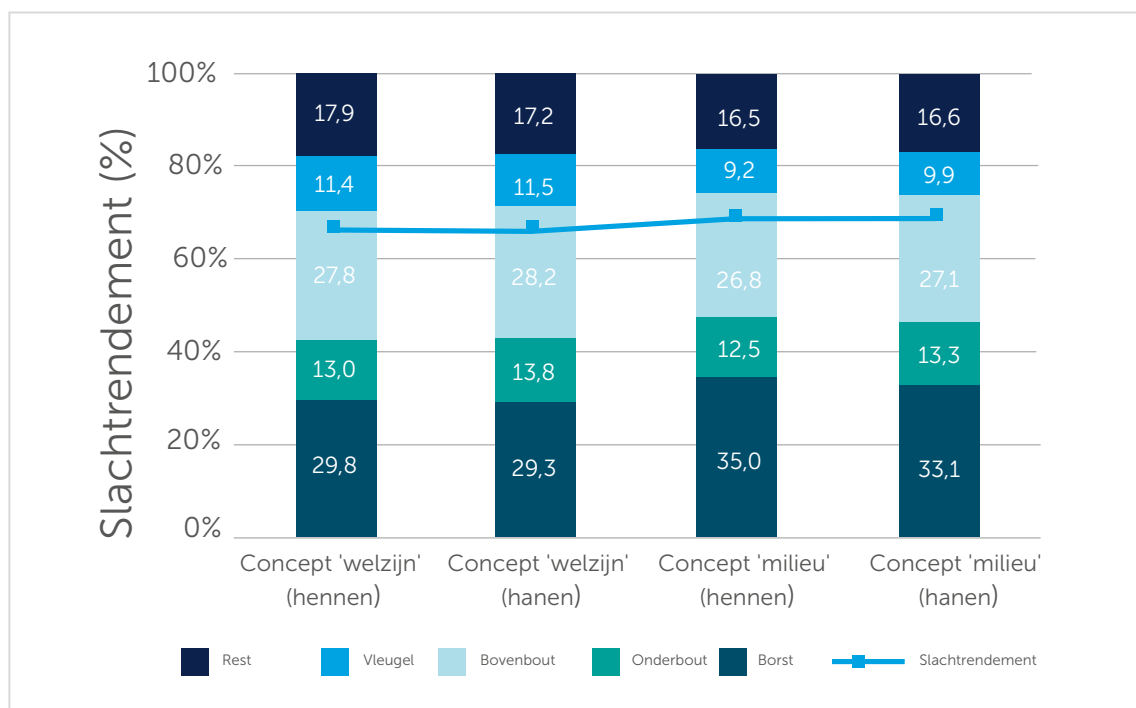
Naast de prestatieproef zette het ILVO ook een controlegroep op (reguliere kippen aan 42 kg/m²). Op die manier kon het kippenvlees van het concept 'welzijn' in een smaaktest vergeleken worden met de huidige standaardkip. Er wordt immers vaak van uitgegaan dat een traaggroeiende kip meer smaak bevat dan een reguliere kip.

Dertig personen namen deel aan de smaaktest en proefden met 99,9% zekerheid een verschil tussen de borstfilets van het concept 'welzijn' en de reguliere kip. De borstfilet van de reguliere kip werd beschouwd als duidelijk malser en sappiger (significante verschillen). Er werd de proevers ook gevraagd naar welk stukje borstfilet hun voorkeur ging, maar hierover waren de meningen verdeeld. De test bracht geen uitgesproken voorkeur naar boven.

Figuur 2: Beoordeling van de voetzolen tijdens de ronde in de periode mei-juni 2019 op het Proefbedrijf Pluimveehouderij: hoe hoger de score, hoe slechter de voetzolen.

Figuur 3: Vergelijking van het slachtrendement en de karkassamenstelling van kippen van het concept 'welzijn' en het concept 'milieu' (cijfers ILVO).

Tabel 3: Overzicht van de inputgegevens voor de bedrijfseconomische analyse van de verschillende concepten.

		Reguliere kip ⁽¹⁾	Concept 'welzijn' ⁽²⁾	Concept 'milieu' ⁽²⁾
Productieperiode	Dagen	40	56	40
Leegstand	Dagen	7	7	7
Aflevergewicht	g/kip	2.455 (3)	2.455	2.487 (3)
Uitval	%	2,44	1,45	2,40
Voederconversie	Kg voeder/kg groei	1,470	2,003	1,459
Bezetting	Aantal dieren/m ²	21,0	14,67	17,5
Kuikprijs	€/kuiken	0,33	0,48	0,33
Voederprijs	€/100 kg	31,774	29,186	31,774
Overige kosten(4)	€/100 opgezette kuikens	18,76	18,76	18,76
Wintertuin(5)	€/100 opgezette kuikens	0	2,3	0

(1): gemiddeld resultaat o.b.v. verschillende rondes

(2): resultaten op basis van één vergelijkende proef

(3): uitladers en wegladers samen

(4): bron KWIN (21/1/2020)

(5): 120 €/m² - 25% staloppervlak

Tabel 4: Meerprijs bij de verschillende concepten die nodig is om hetzelfde saldo als de reguliere kip te halen.

	Uitladen	Lengte ronde (dagen)	Bezetting (kg/m ²)	Aantal kuikens/m ² bij opzet	Meerprijs ⁽¹⁾ (in %) nodig om saldo reguliere kip te halen
Reguliere kip	Ja	40	42	21	0
Concept 'welzijn'	Neen	56	36	14,7	+ 34,7 %
Concept 'welzijn' + wintertuin	Neen	56	36 (binnenruimte) 27 (inclusief wintertuin)	14,7 (binnenruimte) 11,0 (inclusief wintertuin)	+ 35,9 %
Concept 'milieu'	Ja	40	36	17,5	+ 1,7 %

⁽¹⁾Gerekend met de gemiddelde middenprijs Deinze van 2019 – 0,05 €/kg (0,7904 €/kg). Overige kosten (elektriciteit, water, enz.) gelijk gehouden voor alle concepten. Bedrijfsafhankelijke kosten (afschrijving gebouwen, onderhoudskosten, enz.) werden niet opgenomen. Effect van wintertuin op technische resultaten en kosten voor aanpassing ventilatie niet verrekend.

Hoeveel duurder moet een conceptkip zijn?

Het houden van meerwaardekippen moet financieel haalbaar zijn. Daarom deed het Proefbedrijf Pluimveehouderij voor beide concepten een bedrijfseconomische analyse op basis van de technische resultaten van de prestatieproef (tabel 2).

Voor de analyse baseerde het Proefbedrijf zich op de methode van de KWIN (Kwantitatieve Informatie Veehouderij) van WUR (Wageningen University Research). Hierbij worden saldoberekeningen uitgevoerd op basis van technische kengetallen en (markt)prijzen die een weerspiegeling zijn van de praktijk op basis van markt- en bedrijfsgegevens. In de online tool is het mogelijk om de cijfers en kengetallen te vervangen door die uit de eigen bedrijfsvoering. Tabel 3 geeft een overzicht van de gegevens van de beide concepten waarmee gerekend is in de bedrijfseconomische analyse. Hierbij is ook een vergelijking gemaakt met een reguliere kip gehouden in praktijkomstandigheden (bezetting van 21 dieren/m² bij opzet of maximaal 42 kg/m² bij laden). Als opbrengstprijis is de gemiddelde middenprijs Deinze van 2019 – 0,05 €/kg genomen (0,7904 €/kg).

De 'overige kosten' – onder andere elektriciteit, verwarming en strooisel - werden rechtstreeks uit de KWIN gehaald en voor beide concepten gelijk gehouden met deze van reguliere kippen. Een aantal kosten zoals afschrijvings- en onderhoudskosten zijn vaak zeer bedrijfsafhankelijk en werden daarom niet in de berekening opgenomen.

Voor het concept 'welzijn' werd ook de kost voor de wintertuin (25% staloppervlakte, nieuwbouwstal) in optie meegenomen aan een eenheidsprijs van 120 euro/m².

De vergelijking van de verschillende concepten gebeurde op basis van het saldo in euro/m²/jaar. Tabel 4 toont hoeveel meer betaald moet worden voor de meerwaardekippen om hetzelfde saldo als bij de reguliere kippen te halen. Het zijn indicatieve cijfers, gebaseerd op de vergelijkende proef tussen de twee concepten uitgevoerd binnen dit demonstratieproject en met kengetallen uit de KWIN. Afhankelijk van de specifieke bedrijfssituatie en stijgende of dalende voeder- en vleesprijzen, kunnen deze verschillen wijzigen.

Meer gedetailleerde informatie over de bevindingen van het demonstratieproject 'De Andere Kip' leest u in het eindrapport op www.provincieantwerpen.be/proefbedrijf.

Het demonstratieproject 'De Andere Kip' werd gefinancierd door de Vlaamse overheid en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling en liep van 1 januari 2018 tot 30 juni 2020.